

Normen en waarden

L. Polman

In de mandaten van VN-vredesmissies gaat het om weinig minder dan *nation building*, het omtoveren van vernietigde en verscheurde oorlogslanden in leefbare, democratische staten waar mensenrechten gerespecteerd en rechtsordes beschermd worden. Van de militairen en politiefunctionarissen die van de VN-missies deel uitmaken wordt verwacht dat zij politieke processen ondersteunen, justitiële apparaten helpen hervormen en veiligheidstroepen van een opleiding voorzien.

Maar naar welk voorbeeld werken die VN-missionarissen? De normen en waarden die de nation builders uitdragen kunnen niet anders dan een optelsom zijn van wat ze van thuis meekrijgen. De platitude dat VN-missies ‘ook maar mensenwerk zijn’ krijgt daarmee een griezelige dimensie. Hoe ziet de optelsom er namelijk uit? In totaal dienen 99.245 militairen en politiefunctionarissen uit 118 landen in zestien VN-missies. De belangrijkste VN-troepenleverancier is Pakistan (10.661 manschappen). Bangladesh volgt (10.452), dan India (8711), Nigeria (5846), Egypte (5481), Nepal (4731), Jordanië (3845), Rwanda (3552) en Ghana (2882). Uruguay is tiende met 2355 manschappen. De troepen zijn misschien niet inwisselbaar – het zijn individuen met een gezicht, achtergrond en religie – maar een aantal normen en waarden delen ze. Zo staan deze landen, behalve in de Top Tien van VN-troepenleveranciers, stuk voor stuk ook hoog genoteerd op de lijst van Meest Corrupte Landen. Van onderzoeksorganisatie *Transparency International* kreeg Denemarken in 2010 het mooiste cijfer, een 9,3, maar de VN-‘toptieners’ scoorden tweetjes en drietjes. Alleen Uruguay kwam boven een 5. Op de vraag welke moraal VN-troepen naar de gastlanden meebrengen, luidt het antwoord in elk geval *niet*: ‘eerlijkheid duurt het langst’.

Zijn deze landen dan bringers van die andere VN-boodschap, die van democratie en menselijke waarden? We prikken één van de zestien thans lopende VN-missies: Darfur. Daar dragen volgens het mandaat in totaal 21.568 militairen en politiefunctionarissen in een gecombineerde VN/AU-missie verantwoordelijkheid voor

bescherming van mensenrechten, fundamentele vrijheden en de rechtsorde. De werkelijkheid zou slapstick zijn als het niet zo droevig was. De Darfur-missie wordt aangevoerd door VN-topper Nigeria – het land waar oliemaatschappij Shell en de regering samen jaarlijks miljarden dollars verdienen, maar waar 70 procent van de bevolking onder de armoedegrens moet zien te overleven – en Somalië. Somalië, ja, u hoort het goed, een land met een 1,1 op zijn corruptie-rapport en met een president die heerst over twee, hooguit drie straatjes in ‘hoofdstad’ Mogadishu; de rest van stad en land zijn in handen van *warlords* en extremisten. In de missie voor democratische, menselijke waarden in Darfur worden Nigeria en Somalië bijgestaan door 3234 manschappen uit Rwanda, land van president Kagame, die in 2010 met 93 procent van de stemmen werd herkozen, omdat hij het alle belangrijke oppositiepartijen verboden had een tegenkandidaat te leveren; uit Egypte (2392 man), waar president Mubarak op farao Ramses II na de langstzittende president in de laatste 2000 jaar Egyptische geschiedenis is omdat hij het vertikt om af te treden, en uit Ethiopië (2254 man in Darfur), een ‘kastrocrotie’ van jewelste met een militaire elite die voor 96 procent bestaat uit leden van dezelfde clan als de politieke en zakelijke elite. Deze collectie VN-missionarissen werkt in Darfur dus samen met een president die een arrestatiebevel van het ICC aan zijn broek heeft hangen wegens oorlogsmisdaden en genocide. Om terug te komen op mijn eerdere vraag, ‘wat krijg als je de normen en waarden van de deelnemers aan de VN-missies bij elkaar optelt’, moet het antwoord luiden: diep medelijden met de lokale bevolkingen die de missies op hun dak gestuurd krijgen.

Toen hij de VN nog leidde, verzuchtte Kofi Annan eens dat de meeste VN-missies onderbemand zijn omdat veel leiders weigeren hun militairen naar buitenlandse missies te sturen, ‘omdat ze ze nodig hebben om hun eigen bevolkingen bang te maken’. Tja. Is het dan beter om de bevolkingen van andere landen met die militairen het leven zuur te maken? ■